

Wśród referatów na uwagę zasługują m.in.: opracowanie H. Batowskiego dotyczące ogólnych i metodologicznych aspektów badań nad stosunkami polsko-czechosłowackimi, polsko-czeskimi i polsko-słowackimi, referat J. Valenty o zagadnieniach polityki zagranicznej Polski i Czechosłowacji w latach 1918-1939, studium M. Zagórniaka nt. wojskowego aspektu stosunków niemiecko-słowacko-polskich w 1939 r. Dwa materiały poświęcone zostały problematyce Rusi Podkarpackiej: referat J. Kozeńskiego z Instytutu Zachodniego w Poznaniu pt. *Wokół Rusi Podkarpackiej 1938* oraz opracowanie A. Kastorego z Krakowa pt. *Ruś Podkarpacka w stosunkach czechosłowacko-radzieckich (1939-1945)*, co świadczy, iż kwestiom tego regionu przypisuje się duże znaczenie w studiach poświęconych historii i polityce państw Europy Środkowo-Wschodniej. Sprawy polityki wzajemnej między Polską i Słowacją w latach 1938-1939 omówił L. Deák, a kwestie statusu Orawy i Spiszu w stosunkach polsko-słowacko-czeskich w latach 1918-1920 Ewa Orloff. Inne referaty włączone do omawianego wydawnictwa dotyczyły polskiej recepcji wydarzeń politycznych w Czechosłowacji z lat dwudziestych i trzydziestych, a także polskich opinii o czeskiej i słowackiej ideologii agrarnej.

Tadeusz Seweryn Wróblewski

„Slovak Studies”, Vol. XXVIII – XXIX (1988-1989), Slovak Academic Press, Bratislava 1992, 205 ss.

Jednym z bardziej interesujących słowackich pism emigracyjnych były przez prawie trzydzieści lat „Slovak Studies” podejmujące zagadnienia słowackie w rozległym wymiarze historycznym i merytorycznym. Periodyk ten od omawianego tomu, opublikowanego w 1992 r., ukazuje się w Bratysławie, który to fakt zasługuje na podkreślenie, wskazuje on bowiem na zmiany, jakie dokonały się w życiu politycznym, kulturalnym i naukowym Słowacji. Pismo „Slovak Studies”, zgodnie z intencjami założycieli „poświęcone sprawom kultury słowackiej”, drukuje materiały podejmujące szeroki wachlarz problemów historii, polityki, kultury i nauki ze szczególnym uwzględnieniem kwestii słowackich. Omawiany, wydany po raz pierwszy w Słowacji, tom zawiera kilka artykułów zajmujących się problematyką historii Słowacji i dążeń politycznych społeczeństwa słowackiego, interesujących także dla czytelnika polskiego. I tak np. M.S. Ďurica w obszernym studium omówił kwestię *Słowacja i jej dążenie do niepodległości (1848-1938)*, F. Vnuk podjął kwestię stosunków słowacko-czeskich w powojennej Czechosłowacji, J.A. Mikuš zajął się sprawą prawnego statusu Słowacji w państwie czechosłowackim. Włoska badaczka L. Guarda-Nardini omówiła ważne – dla wielu dyskusyjne – zagadnienie *Tiso: chrześcijańska doktryna narodowa*. Inne zamieszczone w omawianym tomie „Slovak Studies” materiały dotyczą ogólnych problemów rozwoju nauki światowej oraz słowackich przekładów T.S. Eliota (L. Novák i P. Petro).

Uznać można, że prace tu opublikowane stanowią swoiste zapowiedzi rozpadu państwa czesko-słowackiego. Wyeksponowanie historycznych i prawnych aspektów dążenia Słowaków do niepodległego, suwerennego bytu państwowego traktować można jako ideowe przygotowywanie opinii międzynarodowej do faktu powstania Słowacji jako niezależnego państwa. Pamiętać należy bowiem, iż periodyk ten przeznaczony jest dla czytelnika zagranicznego, materiały publikowane są na jego łamach w języku angielskim, francuskim, niemieckim, ma więc on trafiać do szerokiego kręgu odbiorców w Europie i poza Europą.

Dla czytelnika polskiego „Slovak Studies” mogą być źródłem informacji dotyczących duchowych i ideowo-politycznych przesłanek kształtowania się Słowacji jako suwerennego państwa, które jako sąsiad Polski zajmuje niekwestionowane miejsce w naszych koncepcjach polityki zagranicznej, gospodarczej i kulturalnej.

Tadeusz Seweryn Wróblewski